

THE IMPLEMENTATION OF GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KHON KEAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

Benchawan Sridatham^{1*} & Witoon Thacha²

¹ *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campu*

² *Faculty of Education Mahamakut Buddhist University Isan Campus*

* *Corresponding author. E-mail: benchawan.sri@student.mbu.ac.th*

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the level of the implementation of good governance for school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5; and 2) to compare the implementation of good governance in school management by school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5, classified by gender, education level and work experience. The sample group consisted of 132 school administrators from Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5, with 120 questionnaires returned, representing a 90.90% response rate. The research instrument was a questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research findings were as follows: 1) The overall level of implementation of good governance in school administration by school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5 was the highest, with a mean of 4.81. When considering individual aspects, all aspects showed the highest levels of competencies, ranked from highest to lowest: transparency, ethics, accountability, rule of law, and participation, with means of 4.91, 4.89, 3.86, 3.82, and 4.62, respectively. 2) The comparison of the implementation of good governance in school administration by school administrators under Khon Kean Primary Educational Service Area Office 5, with different gender, education level and work experience, revealed that school administrators with different gender, education level and work experience had no significant differences in their opinions at the 0.05 level.

Keywords: Good Governance, Educational Governance, School Administrators

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

เบญจวรรณ ศรีदारธรรม^{1*} และวิฑูล ทาชา²

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตอีสาน

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตอีสาน

* Corresponding author. E-mail: benchawan.sri@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 132 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.90 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส, ด้านหลักคุณธรรม, ด้านหลักภาระรับผิดชอบ, ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91, 4.89, 4.86, 4.82 และ 4.62 ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ในสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำต่อประชาชนในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะปัญหาความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันอันเนื่องมาจากสถานะทางเศรษฐกิจ (อิสร์กุล อุณห์เกตุ, 2562) ประชาชนที่มีฐานะดีสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสูงหรือเลือกใช้บริการจากสถานศึกษาพิเศษที่มีมาตรฐานสูงและเป็นที่ต้องการกว่าการศึกษาธรรมดาทั่วไป แลกกับค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น การศึกษาระดับสูงและโปรแกรมพิเศษเหล่านี้เป็นที่ต้องการอย่างมากในสังคมที่มีการแข่งขันสูง ประชาชนที่มีรายได้น้อยจึงขาดความสามารถในการเลือกใช้บริการในสถานศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านการเงิน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ชัดเจนรวมทั้งสร้างปัญหาความไม่เท่าเทียมในด้านการเข้าถึงโอกาสในการศึกษา (นณริฎ พิศลยบุตร, 2566) ในขณะที่ประชาชนทุกกลุ่มต่างตั้งความคาดหวังต่อระบบการศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม โปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เท่าเทียมกัน

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวการบริหารสถานศึกษาแบบเดิมที่เน้นอำนาจนิยมและการควบคุมอย่างเข้มงวด อาจไม่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อรัฐมองเห็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับสังคมและประชาชนไทยในปัจจุบัน จึงมีการปรับปรุงระบบบริหารบ้านเมืองให้สามารถมีแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 จึงได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ” ประกอบกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้เน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ขององค์กรประชาสังคมซึ่งมีส่วนร่วม สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งนี้องค์กรของรัฐจะอาศัยการบริหารจัดการที่ดีเป็นกลไกเกื้อหนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการฟื้นฟูสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืน (ทัพพิชัย ฐิติรัตน์สกุล, 2568)

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ มีผู้บริหารควบคุม กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานของบุคลากรมีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาในการบริหารสถานศึกษา โดยการใช้หลักคุณธรรมซึ่งครอบคลุมจุดหมายของหลักธรรมาภิบาล ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพควรที่จะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาองค์กรให้มีการจัดการที่ดี การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด และการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการบริหารจัดการในสถาบันการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและกระแสการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะมาตรฐานการศึกษาเป็นวัฒนธรรม ที่มนุษยชาติประดิษฐ์ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาศักยภาพของพลเมือง ให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมพึงประสงค์ ซึ่งสังคมจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกลไกในการรักษา คุณภาพของพลเมือง (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2559) ในขณะที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีพันธกิจ และเป้าประสงค์ 8 ข้อในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ปี (2566 – 2570) ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจและสงสัยว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับใด และ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา สังคมและประเทศชาติต่อไป

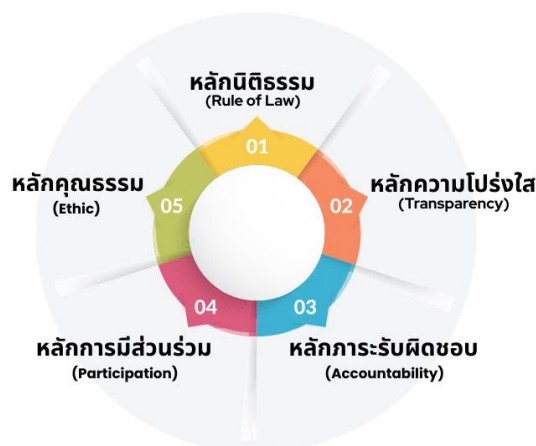
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา เป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของ วรัญญา รักษาแก้ว (2567), แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์ (2564), ชันแก้ว พรหมคำ (2564), จุฑากาญจน์ เก่งกลิจ (2564), ชะวิน แสงทามาศย์ (2564), พระเรืองเดช และคณะ (2562), เอกชาติรี สุขเสน (2562), สถาบันพระปกเกล้า (2561), ก.พ.ร. (2557), สำนักนายกรัฐมนตรี (2542), UNESCAP (2009), UNDP (1997) โดยผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ 9 ขึ้นไป จึงสรุปองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักคุณธรรม ดังแสดงตามภาพที่ 1

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

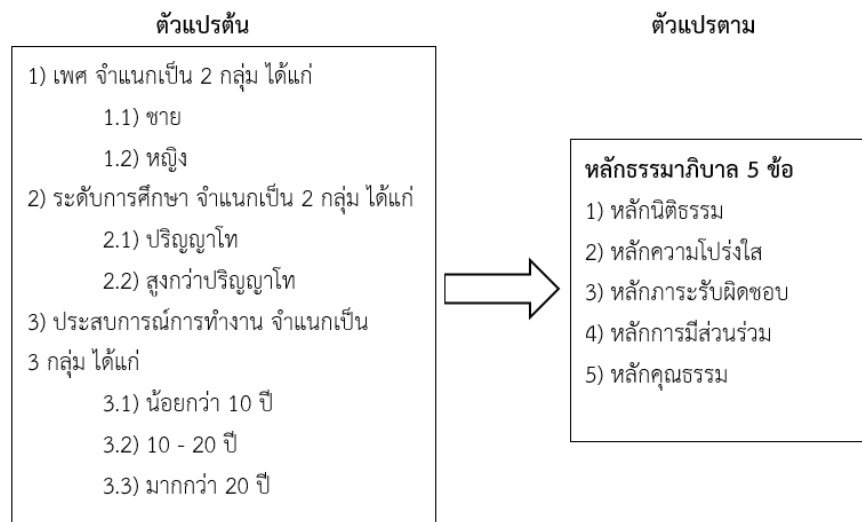

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 9 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักการ
รับผิดชอบ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักคุณธรรม

จากแนวคิดดังกล่าว จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมี
วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 200 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน และเลือกตัวอย่างโดย
การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบ
และนิยามเชิงปฏิบัติการ ตัวแปรในการวิจัยคือ การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักนิติ
ธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักการรับผิดชอบต่อ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักคุณธรรม โดยข้อคำถามมี

ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (Best and Khan, 1993) ตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้สามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้สร้าง QR Code และ Link ในการเข้าไปตอบแบบสอบถาม พร้อมรหัสผู้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดวันส่งคืน ระหว่างวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2568 ถึง วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568 หากไม่ได้รับการตอบแบบสอบถามตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังไม่ตอบแบบสอบถามโดยผ่านช่องทางออนไลน์เป็นรายกรณี

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 132 ฉบับ ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องจากกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Post Hoc Test) โดยวิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส, ด้านหลักคุณธรรม, ด้านหลักภาระรับผิดชอบ, ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91, 4.89, 4.86, 4.82 และ 4.62 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1) หลักนิติธรรม	4.82	0.31	มากที่สุด
2) หลักความโปร่งใส	4.91	0.24	มากที่สุด
3) หลักภาระรับผิดชอบ	4.86	0.37	มากที่สุด
4) หลักการมีส่วนร่วม	4.62	0.63	มากที่สุด
5) หลักคุณธรรม	4.89	0.29	มากที่สุด
โดยรวม	4.81	0.22	มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดเขต ภูมิประสิทธิ์พร (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 322 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร คงธนิตติ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 132 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย

ของกษาศน์ โพธิ์สวัสดิ์ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 297 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนุรีฮัน ดอเลาะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑากาญจน์ เก่งกลีจ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 165 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบหน้าที่ บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน มีเหตุมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของมนธกานต์ สุดาเดช (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขี้เหล็กพิทยาคม โรงเรียนทุ่งกุลารัษฎานุสรณ์ โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม และโรงเรียนกีฬากองการบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 81 คน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบหน้าที่ บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยสุดเขต ภูมิประสิทธิ์พร (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 322 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนุรีฮัน ดอเลาะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต

1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรระดับการศึกษา มีภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริหารสถานศึกษามีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมอันดีงาม มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน บริหารงานภายใต้หลักนิติธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของของนุรีฮัน ดอเลาะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการรับฟังความคิดเห็น หลักการมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของตนเองอยู่เสมอด้วยการเสริมสร้างหลักความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมหลักคุณธรรมโดยการยึดมั่นในจริยธรรมและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงหลักการรับฟังความคิดเห็น โดยการรับฟังความคิดเห็นในผลงานและผลกระทบที่เกิดขึ้น ปฏิบัติตาม หลักนิติธรรมโดยการรักษากฎเกณฑ์และกฎหมายในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาองค์กรเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาต่อไป

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงการใช้หลักธรรมาภิบาลของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้วยการเสริมสร้างหลักความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมหลักคุณธรรม โดยการยึดมั่นในจริยธรรมและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงหลักการรับผิดชอบต่อสังคม โดยการรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานและผลกระทบที่เกิดขึ้น ปฏิบัติตาม หลักนิติธรรมโดยการรักษากฎเกณฑ์และกฎหมายในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาองค์กรเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการตัดสินใจ รวมทั้งรับฟังผลสะท้อน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการบริหารงานภายใต้หลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืนและเกิดการพัฒนาที่แท้จริงในระบบการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตามทัศนะของข้าราชการครูและบุคลากรสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

แก้วกาญจน์ ภิรมย์วัฒน์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

กนกพร จินมหันต์. (2556). แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(50), 87-94. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/26704/22624>

กษาปณ์ โพธิ์สวัสดิ์. (2567). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารนวัตกรรมการศึกษาศาสตร์, 2(1), 19 – 36.

- เกรียงไกร คงธนกิตติ. (2567). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์ พัฒนา
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 5. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 10,(2), 144 – 155.
- ขันแก้ว พรหมคำ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทร์พิรุณ มหาหิงค์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุฑาทาญจน์ เก่งกลกิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสภวิทยาเขตธรรมจักร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2559). ภาวะผู้นำคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา. เชียงใหม่:
โรงพิมพ์ไดมอนด์ กราฟิก กรุ๊ป.
- ชะวิน แสงทามาศ. (2564). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณา
การ*, 1(3), 67-68.
- ทรายแก้ว จันทร์แจ่มฟ้า. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีใจรักและพลังขับเคลื่อน
(Passion) ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. <https://e-research.siam.edu/kb/role-of-school-administrators/>
- ทัพวิชัย จูติรัตน์สกุล. (2568). เปลี่ยนการศึกษาเก่าในโลกใหม่ (3): หลักสูตรใหม่บนทางแยก.
<https://tdri.or.th/2025/04/competency-based-education-article-3/>
- ณณริฏ พิศลยบุตร. (2566). ‘ความเหลื่อมล้ำ’ ทางการศึกษาของไทย. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2568. จาก
<https://tdri.or.th/2015/08/kt37/>
- นุริยัน ดอเลาะ. (2567). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ยะลา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยากร หวังมหารพร. (2560). ประชาธิปไตยกับการคืนความสุขให้คนในชาติคืออะไร?. *วารสารการบริหาร
ปกครอง*, 6(2),29.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี.
วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระเรืองเดช โชติธมโม, พระครูสุธรรมกิจโกศล, เศรษฐพร หนูนชูและ พระเอกรัตน์ มหามงคล. (2562). ธร
มาภิบาลเพื่อการบริหาร. *วารสารมหาจุฬาลงกรณ*, 10(1), 11-21.
- พงษ์กฤษณ์ นามปพนอังกูร. (2564). รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา ใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี. *วารสาร มจร. บาลี ศึกษาพุทธ
โฆสปริทรรศน์*, 7(1), 60.

- ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ. (2566). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 7(1), 129–141.
- มนธกานต์ สุดเดช. (2561). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 7(1), 1–11
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- วลัยพรรณ จิตต์วิญญาน. (2555). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(8), 134-143.
- วรัญญา รักษาแก้ว และคณะ. (2567). ธรรมาภิบาล: เทรนด์ใหม่ของโลกยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการ จัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(1), 1-16.
- วิภาส ทองสุทธิ. (2564). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 กรณีศึกษาโรงเรียนภูวิทยา จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(1), 155.
- วชิรวิทย์ สุราสา. (2565). ผู้บริหารที่นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จบนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง. *วารสารมณี เชษฐาราม วัดจอมมณี*, 5(2), 186-201.
- สุดเขต ภูมิประสิทธิ์พร. (2567). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 10(1), 56-97.
- สุรัตน์ จันทโช. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโลกพหุวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุเมธ แสงนันทนวล. (2552). ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาของ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550*. ประกาศ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (10 กรกฎาคม 2550).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *การบริหารราชการแผ่นดินที่มี ประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล*. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 53(3), กรกฎาคม 2559.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). *กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2566). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้น พื้นฐาน 5 ปี (2566 – 2570)*. <http://web.kkn5.go.th/?p=10243>

- สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116, ตอนที่ 63 ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542).
- สถาบันพระปกเกล้า. (2561). *จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*.
<https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/907?page=8>
- อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครเขต 1*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อิสร์กุล อุณฺหะเทศ. (2562). ทำความเข้าใจ ‘ความเหลื่อมล้ำ’ (แบบไม่ดราม่า).
<https://themomentum.co/global-wealth-report-thailand-inequality-2018/>.
- อุบลวรรณ ประจง. (2566). *การศึกษาด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เอกชาติ สุขเสน. (2562). *ตัวบ่งชี้ธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*.
ดุชนิพนธ์ ศษ.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Ayuba GUGA. (2014). Good Governance, a Key Driver to Sustainable Development in Nigeria. *International Journal of Education and Research*, 2 (January 2014): 1-8.
- Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harper and Row Publisher.
- Khalid Zaman, "Quality Guidelines for Good Governance in Higher Education across the Globe," *Pacific Science Review B: Humanities and Social Sciences* 1, (2015): 7.
- Kofi, Annan. (2000). The Report Formed the Basis of the Millennium Declarations Adopted by National Leaders Attending the UN Millennium Summit that September, 2001.
Retrieved February 20, 2021. http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates
- Likert. (1961). *Rensis. New Patterns of Management*. New York: McGraw Hill, 1961
- M. Al -Qa'oud. (2016) The Requirements of Good Governance at Schools of Public Education for Girls in Al Madinah Al Munawarah from the Viewpoint of Female School Principals. *Scientific Research Journal*, 4 (October 2016): 8.
- UNDP. (1997). *Corruption and Good Governance: Discussion Paper 3, Management Development Discussion, Bureau for Policy and Programme Support*. New York: United Nations Development Programme.
- UNESCAP. (2009). *What is Good Governance*. <https://bit.ly/2IV48jd>. June 6th, 2022.
- World Bank. (1992). *Governance and Development*. Washington D.C.: The World Bank.